

WWF

РЕЗЮМЕ

ЕС

2017

© WILLIAM BRADBERRY

КАК ЕВРОПЕЙСКИТЕ ЗАКОНИ ЗА ПРИРОДА
ДА ЗАРАБОТЯТ ЕФЕКТИВНО

ПО-ДОБРО ПРИЛАГАНЕ

**Директивите на Натура 2000
доказаха своята ефективност, но
често срещаните неуспехи в тяхното
прилагане означават, че Европа
все още губи биоразнообразие с
обезпокоителна скорост.**

*„Директивите на
Натура са пригодни.
При все това, пълното
постигане на целите
им ще зависи от значи-
телното подобрене на
тяхното прилагане.“*

Работен документ на службите
от Европейската комисия по
проверката за пригодност

Директивите на Европейския съюз за птиците и за местообитанията („природо-защитните директиви“) са водещи в усилията за опазване на природното наследство на Европа. Те дават възможност за устойчиво развитие, като същевременно целят ефективното съхраняване на редки и застрашени видове в техните естествени местообитания. Така е изградена най-голямата мрежа от защитени зони в света – Натура 2000, която понастоящем обхваща 18% от сухоземната територия на Европа и около 6% от акваторията ѝ.

Директивите се подкрепят широко от страните-членки, Европейския парламент и европейските граждани – при обществено допитване през 2015 г. над половин милион души настояха за запазването им. Успехите вече са очевидни на местата, където директивите са надлежно прилагани – забелязва се възстановяване на някои животински популации, като кафявата мечка и морския орел, а редица местообитания са спасени от необратимо унищожение. При все това, голяма част от природата на Европа е все още в недобро състояние и ЕС рискува да не постигне набелязаното спиране на загубата на биологично разнообразие и екосистемни услуги до 2020 г. С благоприятен природозащитен статус са едва 23% от животинските и растителни видове и 16% от типовете местообитания, защитени по Директивата за местообитанията.

През октомври 2013 г. Европейската комисия започна „проверка за пригодността“ на директивите за птиците и местообитанията, за да прецени дали ефективно опазват природата в Европа. През декември 2016 г. Колегията на еврокомисарите потвърди, че водещото природозащитно законодателство на ЕС няма да бъде променено и че за неговото по-добро прилагане ще бъде разработен план за действие. С публикуването на работния документ на службите от Европейската комисия оценката на директивите за птиците и за местообитанията приключи, бележейки края на двугодишна несигурност за тяхното бъдеще.

WWF приветства този резултат. Сега основната задача е да се осигури пълно и ефективно прилагане на природозащитното законодателство на ЕС, заедно с адекватно финансиране и ефективно изпълнение. Освен това Европейската комисия и правителствата на страните-членки трябва да обърнат цялостно внимание на причините за загубата на биоразнообразие, като осигурят надлежно и съгласувано интегриране на биологичното разнообразие в различни сектори, като селското стопанство и развитието на инфраструктурата.

18%

**МРЕЖАТА
НАТУРА 2000 КЪМ
МОМЕНТА ОБХВАЩА
18% ОТ СУХОЗЕМНАТА
ТЕРИТОРИЯ НА ЕВРОПА
И ОКОЛО 6% ОТ
АКВАТОРИЯТА Ї.**

КАК РАБОТЯТ ПРИРОДОЗАЩИТНИТЕ ДИРЕКТИВИ

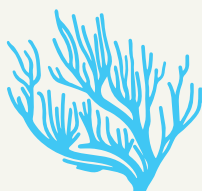
Съгласно природозащитните директиви страните-членки на ЕС трябва да определят и обявят зони за опазване на видовете и местообитанията от особено значение – специални консервационни зони (СКЗ) по Директивата за местообитанията и специални защитени зони (СЗЗ) по Директивата за птиците. Заедно те формират мрежата Натура 2000. За да няма влошаване на местообитания или обезпокояване на видове в тези зони, страните-членки трябва да въведат мерки за тяхното опазване и системи за мониторинг. Инвестиционните намерения, които засягат целостта на зоните, следва да се одобряват само ако са от първостепенен обществен интерес, като съответно се прилагат компенсиращи мерки.

ПО-ШИРОКО ПРИЛАГАНЕ

Директивите са успешен пример за това как природозащитата и устойчивото развитие могат да вървят ръка за ръка. Представените накратко тук примери, по-подробно описани в доклада, ясно илюстрират тяхното значение. От една страна, има места, където директивите все още не се прилагат напълно и ефективно, в резултат на което съответните местообитания и видове не са изцяло защитени. От друга страна, има места, където надлежното прилагане на директивите е довело до осезаеми ползи за природата и хората.

Основното е, че примерите показват главните недостатъци и решенията за постигане на „пълно и ефективно прилагане“. С оглед на това призоваваме страните-членки и Европейската комисия да разширят усилията си в следните приоритетни области:

- **Доизграждане на мрежата от морски Натура 2000 зони.**
- **Разработване на мерки за опазване и на планове за управление на всички Натура 2000 зони.**
- **Увеличаване на инвестициите в Натура 2000.**
- **Укрепване на правоприлагането в Европа.**

1. ДОИЗГРАЖДАНЕ НА МРЕЖАТА ОТ МОРСКИ НАТУРА 2000 ЗОНИ

Съгласно Конвенцията на ООН за биологичното разнообразие, страните-членки трябва да защитят ефективно поне 10% от крайбрежните и морските си зони до 2020 г. WWF настоява за увеличаване до 30% към 2030 г. Зоните от Натура 2000 са основният начин на ЕС да изпълни ангажиментите си по Конвенцията. **Морските зони от Натура 2000 обхващат едва около 6% от акваторията на Съюза.**

2. РАЗРАБОТВАНЕ НА МЕРКИ ЗА ОПАЗВАНЕ И НА ПЛАНОВЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ВСИЧКИ НАТУРА 2000 ЗОНИ

За всяка зона от Натура 2000 трябва да има определени природозащитни мерки, а плановете за управление са най-същественият инструмент за определянето им. В България тези мерки се залагат в заповедите за обявяване. Според данните към края на 2012 г. **само 30% от зоните по Директивата за птиците и 41% от зоните по Директивата за местообитанията имат планове за управление.** Ако искат мрежата Натура 2000 да е нещо повече от „паркове на хартия“, страните-членки трябва спешно да определят и да прилагат природозащитни мерки. Също така трябва да осигурят защита от негативни въздействия: всички планове за развитие или проекти, които могат да засегнат зони от Натура 2000, трябва да подлежат на оценки за съвместимост, за да се избегне увреждане. Както сочи нашият доклад, **страните-членки често пропускат прилагането на тази изключително важна клауза от директивите, поставяйки скъпоценни места под заплаха.**

3. УВЕЛИЧАВАНЕ НА ИНВЕСТИЦИИТЕ В НАТУРА 2000

Необходими са поне 5,8 млрд. евро годишно за управление и възстановяване на мрежата Натура 2000, за да реализира пълния си потенциал за природата и хората. Тези инвестиции значително се надвишават от ползите, оценявани на 200–300 млрд. евро годишно. **Въпреки очевидните икономически ползи от инвестиции в Натура 2000, има огромен недостиг на средства. Повече национални и европейски фондове трябва да бъдат спешно насочени към опазване на природата, включително към такива важни аспекти като участие на заинтересованите страни, планиране на управлението и стимули/компенсации за собствениците на земи.**

4. УКРЕПВАНЕ НА ПРАВОПРИЛАГАНЕТО В ЕВРОПА

Докладваните нарушения на природозащитното законодателство на ЕС, включително на директивите за природата, надвишават тези в другите сектори на околната среда, но само едно на всеки пет нарушения е обект на правни действия от страна на Европейската комисия. **Комисията трябва да е по-проактивна в правоприлагащата си роля, за да е сигурно, че всички страни-членки изпълняват своите законови задължения за надлежно прилагане на директивите.**

ПРЕПОРЪКИ

Разгледаните в доклада примери ясно показват значението на директивите на Натура 2000.

КЪМ СТРАНИТЕ-ЧЛЕНКИ НА ЕС

Доизграждане

- Доизграждане на мрежата Натура 2000, вкл. с морските зони.

Управление

- Определяне и прилагане на ясни, конкретни и подробни природозащитни мерки въз основа на конкретни цели за опазване на значими видове и местообитания в зоните, на национално и на биогеографско ниво.
- Разработване и прилагане на планове за управление на зоните с адекватно участие на собствениците на земи, ползвателите на ресурси и други ключови заинтересовани страни. Плановите за управление трябва да включват всички природозащитни мерки и да адресират по интегриран начин всички сектори, които оказват въздействие (напр. горско стопанство, селско стопанство, аквакултури).
- Осигуряване на опазването на видовете чрез ефикасни и интегрирани мерки с цел постигане на благоприятен природозащитен статус на защитените видове.

Предотвратяване на отрицателните въздействия

- Ефективно предпазване на защитените местообитания и видове от отрицателните въздействия на планове и проекти чрез извършване на оценки за съвместимост. Особено важно е да се оценяват коректно неблагоприятните въздействия върху целостта на зоната с оглед на нейните консервационни цели и състояние и да се прилага принципът на предпазливостта. Експертите и оценяващите трябва да са напълно независими и надлежно квалифицирани да извършват проучвания на биоразнообразието.
- Осигуряване на обществен достъп до решенията и съответната документация, включително проучванията за оценките за съвместимост, и допитване до общественото мнение при вземане на решения относно планове или проекти, които могат да засегнат зони от Натура 2000.
- Определяне на „забранени зони“ – места, които не са подходящи за развитие на дадени проекти или дейности поради въздействието им върху природата.

Мониторинг

- Осигуряване на действащи и адекватно финансирани системи за мониторинг и събиране на всички необходими данни за оценка на състоянието и тенденциите при видовете и местообитанията, както и на заплахите за природата. Страните-членки трябва да следят и ефективността на предприетите мерки за по-добро управление и отчетност.

Финансиране

- Осигуряване на адекватно национално финансиране и увеличаване на определения за биоразнообразие и Натура 2000 дял от европейски фондове като Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), Европейския фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР) и Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР).

Ангажиране на заинтересованите страни

- Осигуряване на пълно участие на обществеността и прозрачност при вземането на решения, засягащи природата.
- Осигуряване на прозрачен и научно базиран подход при определянето и управлението на зони от Натура 2000 с участието на местните заинтересовани страни.
- Повишаване на обществената осведоменост за значимостта на мрежата Натура 2000 съвместно с Европейската комисия.

От една страна, има места, където директивите все още не се прилагат напълно и ефективно, в резултат на което съответните местообитания и видове не са изцяло защитени. От друга страна, има места, където цялостното и ефективно прилагане на директивите е довело до осезаеми ползи за природата и хората. Ние призоваваме страните-членки и Европейската комисия да разширят усилията си за прилагане на директивите за птиците и за местообитанията, като имат предвид препоръките по-долу.

КЪМ ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ

По-добро опазване и мониторинг

- Мониторинг на изпълнението на плановете за управление с цел осигуряване на по-добър природозащитен статус на защитените видове и местообитания.
- Налагане на по-стриктно извършване на оценки за съвместимост, само от квалифицирани оценители, в т.ч. чрез актуализиране на документа, представящ насоки за тълкуване на разпоредбите на член 6, ал. 3 и 4 от Директивата за местообитанията.
- При изготвяне на оценки за съвместимост на плановете на национално ниво, Европейската комисия да изисква надлежното интегриране на резултатите от оценките в националните секторни политики.
- Страните-членки следва да прилагат обща методика за благоприятни референтни стойности на биогеографско ниво по отношение на местообитанията и видовете.
- Всички страни-членки трябва да имат общи методики за мониторинг.

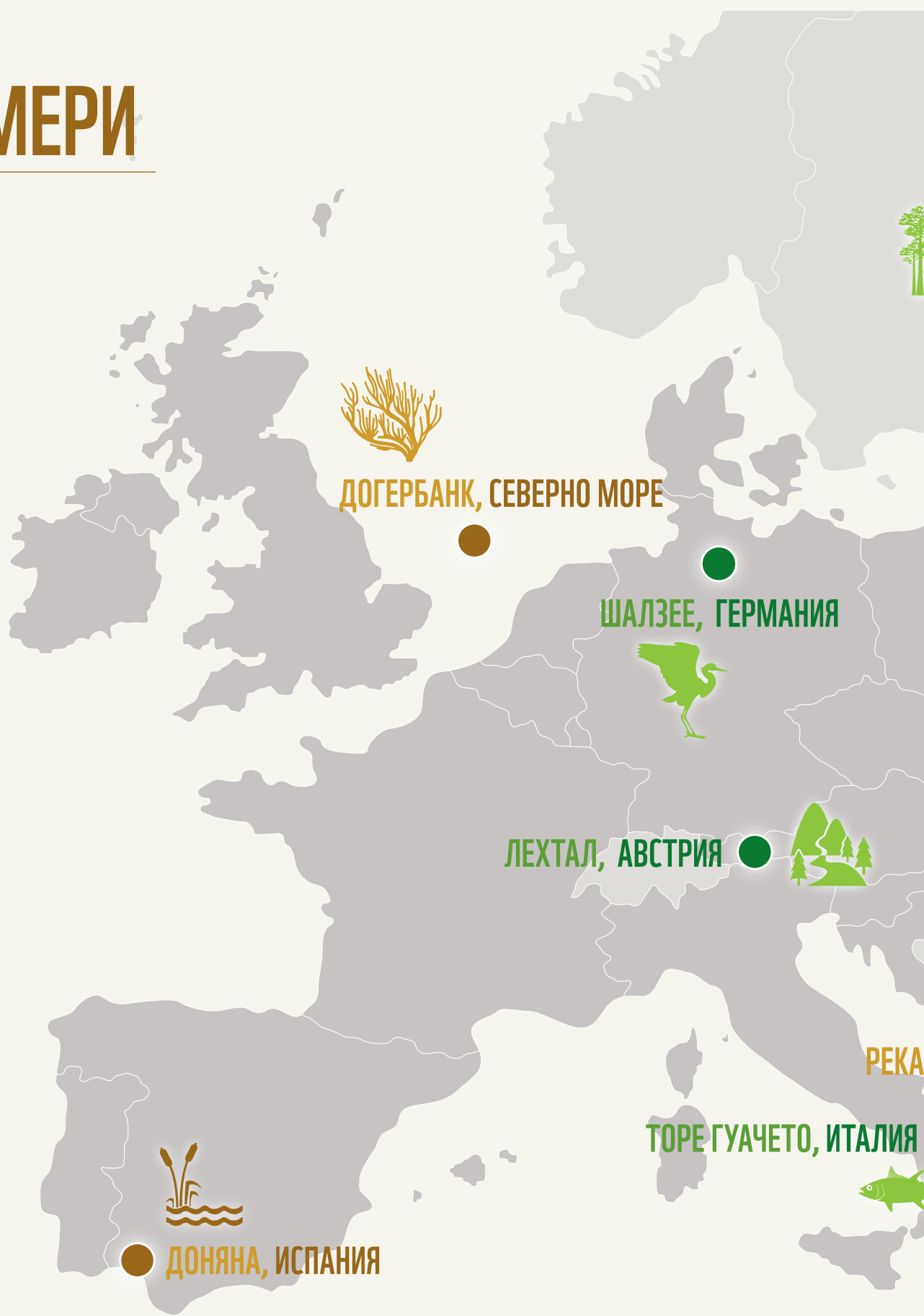
Финансиране

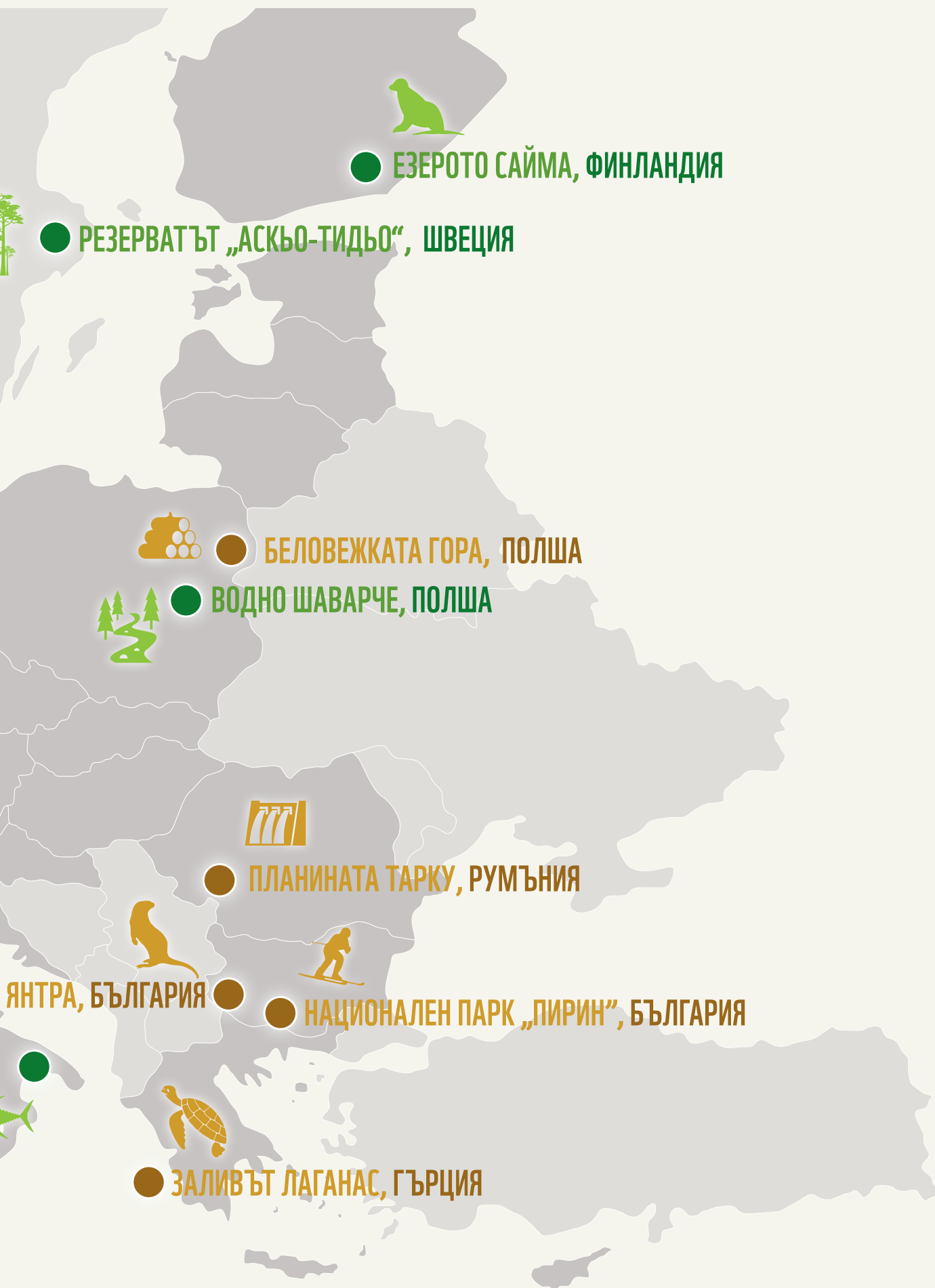
- Съвместно със страните-членки да гарантира, че следващата многогодишна финансова рамка (а) набелязва и заделя средства за опазване на биологичното разнообразие във всеки отделен фонд на ЕС и (б) осигурява солиден поток от средства за задоволително покриване на необходимите инвестиции за биологичното разнообразие.
- Съвместно със страните-членки да елиминира вредните за околната среда субсидии в съответствие с общите ангажименти по Конвенцията за биологичното разнообразие на ООН. Приоритетно да се предприемат действия за постепенно спиране или пренасочване до 2020 г. на субсидиите, за които се знае, че имат вредни въздействия в ключови сектори (напр. селско стопанство, транспорт, рибарство, енергетика).

Правоприлагане

- Предприемане на бързи и ефективни правоприлагащи мерки спрямо всички установени екологични нарушения и недопускане на по-нататъшно забавяне по отношение на доизграждането на мрежата, разработването на мерки за опазване и прилагането на плановете за добро управление на зоните.
- Осигуряване на прозрачност на процеса по обжалване и на наказателните процедури по отношение на екологичните нарушения.
- Поставяне на по-голям фокус върху проектите на ЕС за финансиране на контролните дейности на НПО, които са много важни за сигнализирането на нарушения на директивите.
- По-често прилагане на временни мерки (налагане на възбрана), даващи възможност на Съда на ЕС да се намеси, за да бъдат спрени или предотвратени щетите от потенциално незаконни дейности, преди да се вземе окончателно решение по съответния случай.
- Съвместно разработване със страните-членки на нови инструменти за откриване и преустановяване на нарушения, включително чрез програмата „Глобален мониторинг на околната среда и сигурността“ за борба с незаконните дейности в зони от Натура 2000 (напр. промени в земеползването).

ПРИМЕРИ

УСПЕШНИ ПРИМЕРИ

Надлежащото прилагане на директивите на Натура 2000 носи значителни ползи. По-добрата защита не само позволява на застрашените видове и на дивата природа да се възстановят, а е и от полза за местните хора и техния поминък – от насърчаване на туризма до увеличаване на рибните запаси. Някои от ключовите елементи за успешно прилагане са: ангажиране на заинтересованите страни в процеса на планиране и управление на зоните от Натура 2000, достатъчно финансиране и широкомащабно внедряване на управленски мерки, осигуряващи ползи за местните хора от защитените зони.

ОПАЗВАНЕ, СЪТРУДНИЧЕСТВО И МЕСТНА ГОДРОСТ В АЛПИТЕ

© GRIDAKINA OLEKSANDRA

Тиролската долина Лехтал се обитава от редки видове, като тръстикова крастава жаба

Лехтал, зона от Натура 2000, е първата защитена зона в Тирол, която обхваща не само далечни планински върхове, а и развиващи се селища и обработваеми земи в долината. Първоначално приета с недоверие, днес зоната има силната подкрепа на местните: благодарение на доброто приобщаване и сътрудничество местните общини, както и частният сектор (селско стопанство, лов, риболов, туризъм) все повече откриват ценността и предимствата на опазената природа. Защитената зона се превръща в ключова част от местните и регионални стратегии за развитие. Тя спомага за привличане на туристи, изграждане на местна идентичност и дава възможност на фермерите да получат финансиране за поддържане на земите чрез косене и пашуване.

КОМПРОМИС РЕШАВА КОНФЛИКТА ПРИ ЕЗЕРОТО МЕЛАРЕН

© TORBJORN HEGEDUS / WWF-SWEDEN

Урок по природознание в природен резерват „Аскьо-Тидьо“

Природният резерват „Аскьо-Тидьо“, разположен в плитък залив на езерото Меларен в Швеция, обхваща уникални широколистни гори, естествени заливни ливади и тръстикови масиви. Те предоставят местообитания на воден бик, тръстиков блатар, мустакат синигер и много други птици, както и редки видове бръмбари и други насекоми. Местните собственици на земи първоначално са против обявяването на зоната, но процесът на обществено ангажиране завършва с компромис, според който 120 ха влажни ливади остават в Натура 2000, а 18 ха остават извън зоната. Фермерите получават финансови компенсации от фондовете за развитие на селските райони за стопанисване на влажните ливади чрез традиционно косене и пашуване.

ПО-СТРОГИ ЗАБРАНИ ЗА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕТО НА САЙМАНСКИЯ ПРЪСТЕНЧАТ ТЮЛЕН

© MERV KUNASRANTA / WWF-FINLAND

Един от най-редките видове тюлени в света – сайманският пръстенчат тюлен, Сайманско езеро във Финландия

Сайманският пръстенчат тюлен е един от най-редките видове тюлени в света и се среща само в Сайманското езеро във Финландия. Поради лова в началото на 80-те години популацията му намалява до около 120 екземпляра и днес бавно се е увеличила едва до около 360. Сайманският пръстенчат тюлен е включен като приоритетен за опазване вид в Директивата за местообитанията и изисква строга защита и обявяване на специални консервационни зони. В резултат на натиск от страна на Европейската комисия финландското правителство въвежда по-строги мерки за защита на тюлените, в т.ч. сезонни забрани за риболов в основните места за тяхното размножаване.

ВОДОЛЮБИВИТЕ ПТИЦИ ПРОЦЪФТЯВАТ В ШАЛЗЕЕ

© THOMAS NEUMANN / WWF-GERMANY

Резерватите в местността Шалзее в Германия са с обща площ над 25 000 ха

Езерата и влажните зони в местността Шалзее в Северна Германия приютяват до 40 000 птици. Популациите на почиващите в района белочели гъски, посежни гъски, качулати потапници, клопачи и сиви жерави са от международна значимост. Мерките за управление, като възстановяване на малки блатата и езерца, повишаване на водното ниво и създаване на биокоридори, вече дават резултати – популациите на сив жерав, морски орел и видра нарастват. За четирите зони от Натура 2000 в района отговаря едно юридическо лице – асоциация „Шалзее“, която е получила значителни средства за разработване на цялостен план за управление.

СЪВМЕСТНО УПРАВЛЕНИЕ В АДРИАТИКА, ПОЛЕЗНО ЗА РИБИ И РИБАРИ

© CLAUDIA AMICO / WWF-ITALY

Дребното рибарство може да бъде устойчив поминък в Торе Гуачето

Торе Гуачето е морска зона от Натура 2000. Благодарение на строгите управленски мерки природните местообитания, като например подводните ливади от морска трева, бързо се възстановяват, увеличават се и рибният запас за търговски риболов. В резултат на това местните рибари вече могат да извършват ограничен риболов в част от зоната – в добър ден могат да печелят четири-пет пъти повече в нея, отколкото извън нея. Подходът за съвместно управление обединява управляващи органи, НПО, рибари и учени в намирането на дългосрочни решения за морското биоразнообразие, същевременно подкрепящи и местния поминък.

ВОДНОТО ШАВАРЧЕ ПОМАГА НА ФЕРМЕРИТЕ И МОЧУРИЩАТА

© ZYMLANTAS MORKVENAS / WWF-POLAND

Популацията на водното шаварче в ЕС се е увеличила с 16% от 2009 до 2014 г.

Благодарение на широкомащабно възстановяване на местообитания, водното шаварче – най-редкият вид от европейските прелетни пойни птици – възстановява популацията си в Полша. Мерките за защита на шаварчето облагодетелстват и много други видове, които обитават неговите мочурести и торфено-блатни местообитания. С помощта на плащания за развитие на селските райони стопанисваните по начин, поддържащ водното шаварче земи вече са увеличили над четири пъти площта си – от 1551 ха през 2010 г. до 6344 ха през 2015 г., а отнетата от влажните зони растителност се използва като източник на възобновяема енергия.

ЗОНИ ПОД ЗАПЛАХА

Директивите за птиците и за местообитанията предвиждат защита на най-ценните природни местообитания и видове в Европа. Но защитата на хартия е безпредметна, когато не е подкрепена от ефективно управление. Следващите примери илюстрират някои съществени пропуски в прилагането на директивите на Натура 2000. Ефективни решения и действия за отстраняването на тези пропуски са представени в пълния текст на доклада.

ДОНЯНА: НАЙ-ЗНАЧИМАТА ВЛАЖНА ЗОНА В ЕВРОПА ПРЕСЪХВА

© DIEGO LOPEZ / WWF-SPAIN

Доняна е дом за застрашения иберийски рис

Доняна е една от най-значимите влажни зони в Европа, но планираното изкопаване на плавателния канал на река Гуадалкивир заплашва влажната зона, както и обекта от списъка на световното наследство на ЮНЕСКО и зоните от Натура 2000 в границите ѝ. През март 2015 г. Европейската комисия отправи към Испания официално предупреждение, че в оценката на въздействието върху околната среда на този проект не е разгледано въздействието върху зоните от Натура 2000. През декември 2016 г. испанското правителство уведоми Комитета за световното наследство за намерението си да не разреши проектното драгиране. Въпреки това, все още не е взето официално решение за пълното отхвърляне на проекта.

БЕЛОВЕЖКАТА ГОРА: ЗАПЛАХА ОТ СЕЧИ ВЪВ ВЕКОВНАТА ЕВРОПЕЙСКА ГОРА

© ADAM LAMNIK / WWF-POLAND

Беловежката гора е една от най-съхранените вековни гори

Беловежката гора е най-добре запазената вековна гора в северните ширини на умерения пояс в Европа и е дом на най-голямата популация от зубри. През март 2016 г. Полша одобри планове за утрояване на сечите в този обект от Натура 2000 и ЮНЕСКО, отстъпвайки от съглашението от 2012 г., предвиждащо ограничаването им с цел съхраняване на най-ценните видове и местообитания, с възможност за дребномащабни сечи за осигуряване на дървесина за местните хора. Седем НПО – включително WWF – подадоха жалба в Европейската комисия, която отговори с официална наказателна процедура през юни 2016 г.

НЕЗАКОННО СТРОИТЕЛСТВО ЗАСТРАШАВА НАЦИОНАЛЕН ПАРК „ПИРИН“

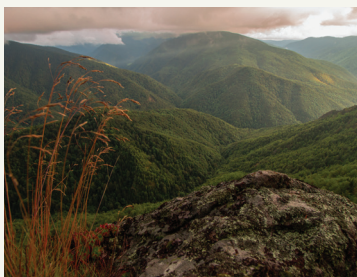

© КОСТАДИН ВЪЛЧЕВ / СДП БАЛКАНИ

В национален парк „Пирин“ се срещат 45 вида бозайници, вкл. кафява мечка.

Национален парк „Пирин“, обект от световното наследство на ЮНЕСКО и зона от Натура 2000, се слави с изключителното си биоразнообразие. Новият проектоплан за управление обаче предвижда десетократно увеличаване на ски зоните в парка. Няма изготвена оценка за съвместимост на потенциалните въздействия на този план върху природното богатство на Пирин. Освен това се дава възможност за узаконяване на вече извършеното незаконно строителство в защитената зона.

ПРОБЛЕМИ С ВЕЦ И РАЗРЕШИТЕЛНИТЕ В ПЛАНИНАТА ТАРКУ

© DIEGO LOPEZ / WWF-SPAIN

Тарку е част от най-големия непокънат горски масив в умерените ширини на Европа

Реките в планината Тарку и в други зони от Натура 2000 в Румъния са застрашени от строителство на ВЕЦ в нарушение на Директивата за местообитанията – пример за пропуските в управлението в страната. Около половината от румънските зони от Натура 2000 нямат одобрени планове за управление, а процедурите за получаване на разрешителни за развитие на дейности в границите на зоните не са прозрачни. Върху управата на зоните – често НПО – се оказва значителен натиск за приемане на нови инфраструктурни проекти, като например ВЕЦ.

ЗАВРЪЩАНЕТО НА МОРСКИТЕ КОСТЕНУРКИ И ПРОВАЛА НА ГЪРЦИЯ

© RICHARD BOWDEN

60% от европейските морски костенурки карета снасят яйцата си в Гърция

Макар че природозащитният статус на морските костенурки карета в Средиземноморието като цяло се подобрява, това не важи за Гърция, където всъщност се намират най-значимите ѝ места за размножаване. Благодарение на Директивата за местообитанията днес всички важни за размножаването на костенурките места в Гърция са обявени за зони от Натура 2000, а националният морски парк „Закинтос“ е създаден именно с цел опазването на подобни места в залива Лаганас от безконтролното строителство. Въпреки това, цели за опазване и мерки за управление все още липсват, което пречи на ефективното съхраняване на вида.

ВРАТИЧКИ В ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО ПОСТАВЯТ ПОД ЗАПЛАХА БЪЛГАРСКИ РЕКИ

© ИВАН ХРИСТОВ / WWF-БЪЛГАРИЯ

Янтра е една от най-запазените реки в България

Хидроенергетиката има редица доказани отрицателни въздействия върху реките в България, в т.ч. намаляване на водния отток, миграционни бариери, нарушаване на потока от седименти и унищожаване на крайречните местообитания. Ако всички предвиждани проекти се реализират, броят на ВЕЦ може да се удвои. Макар че България е въвела забрана за нови водноелектрически централи в обекти от Натура 2000, многобройните вратички в законодателството и неправомерното му прилагане поставят ценни видове и местообитания, като тези на река Янтра, под заплаха.

ПРАЗНИ ОБЕЩАНИЯ ЗА ДОГЕРБАНК

© UDO VAN DONGEN / WWF-NETHERLANDS

Мек корал на морското дъно на Догербанк, централната част на Северно море

Догербанк, голяма подводна пясъчна плитчина, се обитава от уникални морски видове, като корали, черупкови организми, риби, които хвърлят хайвера си в плитчините, морски птици и китоподобни. Местообитанията и биологичното разнообразие обаче са в неблагоприятно състояние и се нуждаят от възстановяване след векове на упадък. След многогодишни преговори правителствата на Великобритания, Холандия и Германия планират ефективно опазване само на 5% от площта на Догербанк и оставят 95% от тази морска зона от Натура 2000 отворена за вредни човешки въздействия, вкл. и методи за риболов, които могат да увредят морското дъно.

ПО ОПАСЕН НАКЛОН: НЕЗАКОННА СКИ ИНФРАСТРУКТУРА ЗАСТРАШАВА НАЦИОНАЛЕН ПАРК „ПИРИН“

Национален парк „Пирин“, е обект от световното наследство на ЮНЕСКО и част от европейската мрежа Натура 2000, но въпреки това е застрашен. Проектопланът за управлението му през следващите 10 години предвижда още строежи и разширяване на ски зоните до 7% от територията на парка, в сравнение с 0,6% от сега действащия план, приет през 2004 г. В допълнение към това Министерският съвет обмисля узаконяването на всички съществуващи незаконни строежи в парка. Не е извършена адекватна оценка на въздействието на плана върху природните обекти, опазвани от Натура 2000 в Пирин. Необходимо е България спешно да приеме консервационни цели за защитена зона Пирин и да се справи с проблема на незаконните строежи от миналото. Тъй като изработването на план за управление е финансирано от Европейската комисия, тя, от своя страна, трябва да се увери, че европейските фондове се изразходват целесъобразно и не допринасят за по-нататъшно унищожаване на това уникално място.

© КОСТАДИН ВЪЛЧЕВ / СДП БАЛКАНИ

Разширяването на ски зоните заплашва девствената природа и екосистемите на национален парк „Пирин“

**ПРЕЗ 2000 Г. БЯХА
ИЗСЕЧЕНИ 90 ХА
ВЕКОВНИ ГОРИ ЗАРАДИ
СТРОЕЖА НА СКИ
ЗОНАТА.**

Разположен в Югозападна България на около 40 000 ха, Пирин е един от трите национални парка на страната. Територията му се припокрива с два обекта от мрежата Натура 2000, защитени от директивите за птиците и за местообитанията, и е обект на ЮНЕСКО. Национален парк „Пирин“ е изключителен заради красотата на планинските пейзажи, ледниковите форми, продължаващата еволюция и е пример за функционираща балканска планинска екосистема. Забележителното му биологично разнообразие обхваща много ендемични видове, както и реликтни мурови гори. Пирин е дом на много бозайници (сред които кафява мечка, вълк и дива коза), птици, влечуги и земноводни и на уникална флора.

През 2000 г. институциите одобряват развитието на ски зона Банско около съществуващата стара ски писта и ски лифт. Въпреки протестите на природозащитните организации и научните институции всички законови действия са отхвърлени от Върховния съд и ски зоната е създадена. Над 90 ха с предимно вековни гори от смърч, ела, бяла и черна мура, са изсечени за изграждането на прилежащата инфраструктура. Някои от дърветата са на възраст над 300 години. Биоразнообразието, поддържано от тези гори и зависещо от целостта на пейзажа, е изгубено.

През 2011 г. започва разследване от правителството, според което концесионерът на ски зоната използва 65% повече територия от предвидената в концесионния договор, без да плаща на държавата. Това е сериозно нарушение на решението по оценката за въздействие на околната среда на ски зоната от 2000 г. Значителна част от съществуващите съоръжения са построени в нарушение на закона, тъй като според документите, предоставени от Министерството на околната среда и водите, те нямат съгласуване по екологичното законодателство. Сред тях са 5 ски писти, 4 ски лифта, резервоар за изкуствен сняг, стрелбище

за биатлон и други по-малки съпътстващи инфраструктурни обекти. За нарушенията на компанията-концесионер на ски зоните обаче до момента няма никакви последици.

Според българския Закон за биоразнообразието обектите от мрежата Натура 2000 се обявяват официално със заповед на министъра на околната среда и водите. Тя определя основанията за обявяване; наименование, обща площ и точни граници, видове и местообитания, консервационни цели, списък с имоти и забрана или ограничения на дейностите, които противоречат на целите, заради които е обявено мястото. Планове за управление не са задължителни за обектите от Натура 2000, но са за националните паркове и се приемат за 10-годишен период.

65%

КОНЦЕСИОНЕРЪТ НА СКИ
ЗОНАТА ИЗПОЛЗВА 65%
ПО-ГОЛЯМА ОБЛАСТ
ОТ ПОЗВОЛЕНАТА
В КОНЦЕСИОННИЯ
ДОГОВОР.

Днес, напрежението около приемането на новия 10-годишен план за управление на парка расте. Планът позволява по-нататъшни строежи и развиване на ски зоните до 7% от територията на парка, както и узаконяване на всички незаконни съоръжения посредством промяна в концесионния договор. **Натискът за узаконяване на неправомерно усвоената територия и инфраструктура и за увеличаване на зоните за строежи застрашава девствената територия и екосистемите в северната част на парка, както и статута му на обект на ЮНЕСКО.**

В доклада на Комитета за световно наследство от 2016 г. се предупреждава, че: „някои от изброените в доклада проекти, като разширяването на системите за изкуствен сняг, реконструкцията на съществуващия ски лифт и реконструкцията на станцията на ски лифта, изглеждат значими по мащаб. Ето защо кумулативният ефект от тези проекти трябва да бъде внимателно оценен.“

Макар че проектопланът за управление все още се разглежда от министъра на околната среда и водите, няма стратегическа оценка за въздействие върху околната среда и не е задействана подходяща процедура за оценка. Според закона за опазване на околната среда и Директивата за стратегическа екологична оценка това трябва да се направи паралелно с разработването на плана. Заповед за обявяване, включваща консервационните цели на Пирин като обект от Натура 2000, все още няма, две години след крайния срок за България, който изтече през 2014 г. Това са значими пропуски в прилагането на директивите на Натура 2000.

7%

СКИ ЗОНЕТЕ МОГАТ
ДА БЪДАТ РАЗШИРЕНИ
И ДА ПОКРИВАТ
7% ОТ ТЕРИТОРИЯТА
НА ПАРКА.

През 2008 г. неправителствените организации внесоха жалба в Европейската комисия за няколко съоръжения в ски зона Банско, построени след 2007 г. Тъй като страната се присъедини към Европейския съюз едва през януари 2007 г., ЕК не може да разглежда нарушения преди тази дата. Комисията затвори случая през март 2013 г. с аргумента, че „представеният проект не води до значими неблагоприятни природозащитни ефекти поради малкия си мащаб.“ **Комисията не подложи на оценка кумулативния ефект на съоръженията на всички ски зони върху защитените местообитания и видове в НП „Пирин“, каквато е изисквана от Комитета на ЮНЕСКО през 2011 г.**

Впоследствие старите съоръжения бяха подменени с нови, с по-висок капацитет – които оказват още по-голямо въздействие върху защитената природа на парка. През 2010 г. на Комисията е изпратена допълнителна информация, която предизвиква ново разследване (EU Pilot под номер 6240/14/ENVI). Седем години по-късно, още предстои то да бъде завършено.

Включете се в глобалната кампания на WWF за спасяването на НП „Пирин“ – makeyourmark.panda.org/pirin

КАКВО Е НЕОБХОДИМО?

Европейската комисия трябва да:

- Гарантира, че европейските фондове няма да финансират план за управление, който да доведе до последващо унищожаване на това уникално място (тъй като проектопланът за управление ще бъде финансиран от Комисията по оперативна програма „Околна среда“).
- Осигури извършването на изчерпателна стратегическа екологична оценка и оценка за съвместимост. Те трябва да гарантират, че като се вземат предвид всички потенциални рискове и кумулативни ефекти, планът за управление няма да доведе до последващо разрушаване и загуба на биоразнообразие и че Пирин ще бъде защитен и добре управляван.

Българското правителство трябва:

- Спешно да приеме консервационни цели за Пирин и да се справи с незаконното развитие, което е наследено от миналото.

КАК ЕВРОПЕЙСКИТЕ ЗАКОНИ ЗА ПРИРОДАТА ДА ЗАРАБОТЯТ ЕФЕКТИВНО

ИЗГРАЖДАНЕ

Доизграждане на мрежата от морски Натура 2000 зони

УПРАВЛЕНИЕ

Разработване и прилагане на мерки за опазване и на планове за управление

ИНВЕСТИРАНЕ

Увеличаване на инвестициите в мрежата Натура 2000

ПРАВОПРИЛАГАНЕ

По-добро прилагане на директивите на Натура 2000

Защо сме тук

За да спрем унищожаването на околната среда и да изградим бъдеще, в което хората живеят в хармония с природата.

wwf.eu

Настоящата програма се осъществява с подкрепата на Европейския съюз.

Отговорност за съдържанието на този материал носи единствено WWF и не бива да се смята, че той отразява възгледите на Европейския съюз.